

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการปลูกสตรอเบอร์รี่ ในตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการปลูกสตรอเบอร์รี่ เป็นการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlation Research) มีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกสตรอเบอร์รี่ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 480 ในฤดูกาล ปี 2547-2548 (สำนักงานเกษตรอำเภอสะเมิง, 2548)

2. กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (สุชาติ, 2546) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่

n คือ ขนาดของตัวอย่างที่ควรสุ่ม

N คือ ขนาดของประชากรทั้งหมด

e คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดค่านัยสำคัญที่ 0.05 โดยยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ 5 % จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 218

ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 218 คน คิดเป็นร้อยละ 45 ของประชากรทั้งหมด

ในการสุ่มตัวอย่งนั้น ผู้วิจัยสุ่มจำนวนตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างกระจายแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากประชากร 480 ให้ได้จำนวน 218 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งมีคำถาม เป็นแบบปลายปิด (Closed-ended Question) และปลายเปิด (Open-ended Question) ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกสตอเบอรี่ และแหล่งความรู้ในการปลูกสตอเบอรี่

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร ได้แก่ รายได้จากภาค การเกษตรที่ไม่ได้มาจากการปลูกสตอเบอรี่ รายได้จากนอกภาคการเกษตร การกู้เงิน หนี้สิน พื้นที่ ปลูกสตอเบอรี่ แรงงานในครอบครัว และการจ้างแรงงาน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะสังคมของเกษตรกร ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคม การ ได้รับข้อมูลข่าวสาร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร และการฝึกอบรม

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปลูกสตอเบอรี่ ได้แก่ ความรู้ และการปฏิบัติในการ ปลูกสตอเบอรี่ การใช้สารเคมี พันธุ์ที่ใช้ปลูก และช่วงการปลูก

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้สุทธิ ได้แก่ รายจ่าย และรายได้ ในการปลูกสตอเบอรี่

ตอนที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปลูกสตอเบอรี่

ตอนที่ 7 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรผู้ปลูก สตอเบอรี่

1 วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. บททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรวิจัยเพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และ ผลงานวิจัยเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. กำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อคำถามให้สอดคล้องกับแนวคิดในการวิจัย

3. นำเครื่องมือที่จัดสร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ให้ความคิดเห็น จากนั้นนำเครื่องมือดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไข ตามอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้ความเห็น และข้อเสนอแนะ

2 รายละเอียดของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 7 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกสตอเบอรี่ และแหล่งความรู้ในการปลูกสตอเบอรี่

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร ได้แก่ รายได้จากภาคการเกษตรที่ไม่ได้มาจากการปลูกสตอเบอรี่ รายได้จากนอกภาคการเกษตร การกู้เงิน หนี้สิน พื้นที่ปลูกสตอเบอรี่ แรงงานในครอบครัว และการจ้างแรงงาน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะสังคมของเกษตรกร ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคม การได้รับข้อมูลข่าวสาร การติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร และการฝึกอบรม

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปลูกสตอเบอรี่ ได้แก่ ความรู้ มีคำถามทั้งหมด 15 ข้อ โดยให้เกษตรกรเลือกว่าแต่ละข้อถูกหรือผิด การปฏิบัติในการปลูกสตอเบอรี่ มีคำถามทั้งหมด 22 ข้อ ให้เกษตรกรเลือกตอบว่าเกษตรกรปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ การใช้สารเคมีในช่วงการเก็บเกี่ยว พันธุ์ที่ใช้ปลูก และช่วงการปลูก

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้สุทธิ ได้แก่ รายจ่าย และรายได้ ในการปลูกสตอเบอรี่ โดยแยกประเด็นให้เกษตรกรเลือกตอบรายละเอียดเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายและรายรับ และนำมาคิดเฉลี่ยต่อไร่

ตอนที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปลูกสตอเบอรี่ มีข้อคำถามอยู่ 15 ประเด็น โดยให้แสดงความคิดเห็นว่าแต่ละประเด็นเกษตรกรมีความพึงพอใจเพียงใด ตามมาตรวัด 5 ระดับ ของ Likert Scale ดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5	คะแนน
พึงพอใจมาก	มีค่าเท่ากับ	4	คะแนน
พึงพอใจปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3	คะแนน
พึงพอใจน้อย	มีค่าเท่ากับ	2	คะแนน
พึงพอใจน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1	คะแนน

การแปลความหมายระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการปลูกสตอเบอรี่ ใช้วิธีนำค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็น (Weight Mean Score) ในแต่ละประเด็นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	ค่าคะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	คะแนน
พึงพอใจมาก	ค่าคะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	คะแนน
พึงพอใจปานกลาง	ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	คะแนน
พึงพอใจน้อย	ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	คะแนน
พึงพอใจน้อยที่สุด	ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	คะแนน

ตอนที่ 7 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรผู้ปลูกสตอเบอรี่ เป็นคำถามลักษณะปลายเปิด ให้เกษตรกรบอกประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะ

การทดสอบแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อตรวจสอบว่าแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นสามารถวัดได้ตรงตามที่ต้องการและครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาหรือไม่ โดยการนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านสถิติตรวจสอบและขอรับคำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็น หรือข้อความที่ควรเพิ่มเติมหรือแก้ไข หลังจากนั้นจึงนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองสัมภาษณ์ประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ใช้ศึกษา 20 ราย แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่า Reliability Coefficient ตามวิธีการของ Cronbach โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows ปรากฏว่าแบบสัมภาษณ์ในตอนต้นที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's Alpha) ได้ค่า $\alpha = 0.833$ (ดังแสดงไว้ในภาคผนวก)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล โดยสัมภาษณ์ตัวแทนของครอบครัวที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ และเว็บไซต์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science: SPSS/PC⁺) ซึ่งประกอบด้วย

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยด้านสภาพการปลูก ของเกษตรกรผู้ปลูกสตรอเบอรี่ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้ค่าสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression)